

„nominum Jesu, Mariae, item signo S. Crucis, ac Reliquiis Sanctorum, „aut aqua benedicta, Agnus Dei etc. 5. Caveat, ne cum daemone jocetur, „sed potius pauca proferat, et non permittat ei plura loqui, sed imperet „tacere. 6. Caveat etiam, ut advertit *Rituale*, ne ob dictum daemonis, con- „fugiat ad Magos, ut maleficium dissolvant. Jubeat tamen daemonem di- „cere, an ibi sit ob maleficium, et ut signa malefica reddat, vel revelet. 7. „Regulariter exorcismum faciat in Ecclesia, januis apertis, nisi honesta „adsit causa (ut dicitur in Rit.) ut fiat domi. 8. Excludat mulieres, pueros, „et viros otiosos, quorum modica fides expulsioni obstare potest. 9. Repe- „tat plures comminationem, et verba, quibus observat daemonem magis „angis, semper augendo poenam. Demum advertat nulla adesse signa in- „fallibilia egressus: probabilia tamen signa sunt, si per longum tempus „obsessus sit a molestiis immunis; item daemonum confessio, ingens vo- „mitus rerum putridarum, vel halitus valde foetidus: item magni clamores, „qui ibi audiantur; item si obsessus remaneat in terram dejectus et quasi „mortuus, ac similia. Probabilius non licet concedere daemoni, quod in- „vadat aliud corpus hominis, vel bestiae, ut exeat ab energumeno, sicut „ille promittit, ut censem *Elbel* etc.

„Communiter autem dicunt DD. exorcismos habere vim infallibilem „expellendi daemones tanquam ex opere operato. Nec obstat, quod plures „exorcismi effectum non habeant; nam, ut dicunt *Salmantenses*, semper „aliquem effectum sortiuntur, si non complete, saltem imperfecte, vires „daemonum attenuando. Vide alia apud *Del Rio*, *Stoiber* etc. fuse de hac „materia tractantes.“

ARTICULUS III. *De Voto.*

§. I. Quid et quotuplex sit Votum.

552. Q. I. Quid sit votum R. *Est promissio deliberate Deo facta de bono meliore.* Ita *S. Th.* 2. 2. q. 88. a. 1. et 2., *S. Antonin.* et communis. Explicationem vide n. 554. et seq.

553. Q. II. Quotuplex sit Votum. R. 1. Aliud est *absolutum*, aliud *conditionatum*. *Illud* est, quod fit sine adiecta conditione, v. g. voveo eleemosynam. *Hoc* autem, quod fit cum conditione apposita, v. g. voveo eleemosynam, si restituar sanitati. Huc reducitur *votum poenale*, quando conditio additur in poenam, v. g. voveo eleemosynam, si posthac aleis lusero. 2. Aliud est *solemne*, quod fit cum solemnitate, scil. vel per susceptionem sacri ordinis, vel per professionem religiosam. Juxta *Busemb.* solemnitas in eo consistit, quod ut tale admittatur ab Ecclesia; hinc ejusmodi votum non tantum ex intentione voventis, sed etiam ex speciali acceptatione Ecclesiae perpetuitatem, et maximam firmitatem habet. *Palao* t. 15. d. 1. p. 10. Aliud *simplex*, quod tales solemnitatem non habet. Votum solemne reddit personam jure inhabilem ad contractus vel actus contra votum, v. g. ad matrimonium, vel dominium bonorum temporalium habendum. De votis simplicibus Soc. Jesu vide Bullam *Greg. XIII. Ascendente.* 3. Dividitur votum in *Reale*, *Personale* et *Mixtum*. *Reale* est, quando pecunia vel res alia externa pretio aestimabilis, v. g. calix promittitur. *Personale* est, quando aliqua actio humana, vel omissione actionis in propria persona promittitur, v. g. jejunitum, peregrinatio, abstinentia a lusu. *Mixtum* est, quando res et actio promittitur, v. g. si quis voveat peregrinari Lauretum, ibique offerre calicem argenteum.

§. II. *Principia generalia de Votis.*

554. *Principium I.* Juxta *S. Th.* 1. c. a. 1. in corp. *ad votum tria ex necessitate*, h. e. essentialiter, requiruntur: *Deliberatio*, *Propositum voluntatis*, et *Promissio*, in qua perficitur ratio voti. Hinc primo loco in definitione ponitur promissio, h. e. firma et constans voluntas se obligandi ad aliquid agendum vel omittendum, ita ut a promissario videlicet Deo jus acquiratur; sic votum differt a nudo proposito, quod est simplex voluntas aliquid faciendi vel omittendi sine animo se obligandi. Ita *Comm. Vide c. literaturam* 3. de voto et voti redempt. *Ratio* est, quia votum est quae- dam lex privata, quam vovens sua sponte sibi met imponit, eaque se obligat Deo. Ideo ex defectu voluntatis sive intentionis se obligandi *primo* nullum esset votum, dum quis exterius tantum profert verba votum significantia absque animo promittendi, v. g. si positive excludat obligationem, quia absolute non vult obligari, vel si se habeat negative hoc sensu, quod nec expresse, nec implicite velit obligari, quia ob invincibilem ignorantiam nescit voto essentialiter annexam esse obligationem; incogniti enim nulla voluntas, et error circa substantiam rei vitiat actum: atqui voluntas se obligandi est de substantia voti validi: ergo eam obligationem ignorans, adeoque eam nullo modo, nec directe, nec indirecte volens, vel positive excludens destruit essentiam voti: ergo nec emittit validum votum. *Laym.* L. 4. t. 4. c. 1. n. 1. cum *Sanch.*, *Suar.*, et *Valent.* Secundo, si quis conscius obligationis ex promissione exurgentis, verba votum significantia proferendo, tantum negative se haberet non eliciens actum volendi se obligare, valide voveret; quia hoc ipso, quod voluntarie emitat votum conscius annexae obligationis, censemur virtualiter, et implicite velle ipsam obligationem. Ita *Sporer* t. 3. in 2. praecpt. Decal. c. 2. n. 7. ubi addit, quod si quis conscientius obligationis promittendo ex malitia positive nollet obligari, juxta probabilitatem valide non voveret, quia contraria voluntas positiva destrueret essentiale voti, scil. intentionem se obligandi. Tertio, qui vovet cum intentione se obligandi, at non implendi votum, vovet quidem valide, sed illicite, ideoque talis vere obligatur. Hinc is, qui sacram ordinibus iniciatur, animo tamen non servandi castitatem, voto sacris ordinibus annexo vere obligatur. *Laym.* l. c. n. 2. cum *Soto*, *Suar.* et aliis.

555. In definitione 2. loco ponitur *deliberate*, quae particula indicat, ad votum requiri deliberatum et liberum voluntatis consensum, et talem quidem, qualis sufficit ad peccatum mortale. Ita *Laym.* l. c. n. 3. cum gravissimis AA. *Sporer*, *Babenst.* contra *Valent.*, *Sayr.* qui requirunt diuturnam, et plenam et maturam deliberationem intellectus expendentis omnes circumstantias. Pariter ea actas et usus rationis ad vovendum sufficit, quae satis est ad peccatum mortale, juxta *Gloss.* enim in c. *mulier* c. 23. q. 2. qui se potest obligare diabolo, potest etiam se obligare Deo: *excipe* professionem religiosam, quae ante decimum sextum aetatis annum emissam invalida est, juxta *Trid.* sess. 25. c. 15. de Regul. Itaque *primo* requiritur deliberatio, tum quia votum est actus humanus, tum quia obligationem gravem nemo censemur sibi velle impondere, nisi eam cognoverit et elegerit. *Secundo* non requiritur major deliberatio, quam quae sufficit ad peccatum mortale: tum quia ad essentiam voti eadem deliberatio sufficit, quae sufficit, ut sit actus perfecte humanus; atqui ad hoc sufficit talis deliberatio, quae satis est ad peccatum mortale: ergo. Nimur satis est, ut quis sciat obligationem voti, et advertenter judicet, hanc materiam esse voto competentem, et velit Deo facta hac promissione placere. *Sporer* l. c. n. 21. *Confirm.* ex c. *dudum* de convers. conjug., ubi innuitur votum ex calore

iracundiae conceptum esse validum, modo talis passio rationis usum non auferat, licet facultatem plenius ac perfectius deliberandi impedit. Vide etiam c. 2. *de voto*, ubi *Alexander III.* votum peregrinationis Hierosolymitanae in puerili aetate, facilitate potius, quam discretionis arbitrio factum commutat; ergo hoc ipso fuit validum: ergo ad votum non requiritur tam exacta deliberatio, ut perpendat votens omnes circumstantias; sicut non requiritur, ut peccans prius exakte turpitudinem offensae, poenarum aeternitatem etc. examinet, sed satis est, si sciat, hoc esse graviter prohibatum, quod libere eligit. Vide dicta n. 283. Ex his patet, quod vota ebrii, dormientis, amentis nulla sint. An facta timore et ignorantia valeant, dicemus in resol. cas.

556. Tertia conditio requisita est, ut *promissio fiat Deo*; hoc etiam actu mere interno fieri potest, dummodo deliberate fiat. *Ratio* hujus conditionis est, quia votum proprie dictum est actus religionis, et quidem latriae, quo homo speciali cultu se principaliter Deo obligat ad aliquid agendum, vel omittendum. Hinc qui votet B. Virgini vel Sanctis, censetur implicite votare Deo hoc sensu: Promitto vel voveo Deo omnipotenti coram B. Virgine, Sancto Patrone meo, aliisve Sanctis tanquam testibus, advocatis, et intercessoribus apud Deum. Ita *Suarez*. Vel hoc sensu (*S. Thom. I. c. a. 5. ad 3.*) ut *promissio facta Sanctis vel Praelatis cadat sub voto materialiter, in quantum scilicet homo votet Deo se impleturum, quod Sanctis vel Praelatis promittit*. Vel clarius juxta alios: Vota fiunt Sanctis non absolute, et in se, sed ut relatis ad Deum, et quatenus in eis specialiter Deus relucet; sic revera primario votum fit soli Deo, secundario autem tantum in honorem alicujus Sancti. Vide dicta n. 413. de templ. et altari.

557. *Princip. II.* Ad materiam voti tria necessario requiruntur: *primo* ut illud quod promittitur, sit voventi *possibile*: quia ad impossibile non datur obligatio. Ita *Laym. I. c. c. 2. n. 1.* et *Comm.* Hinc invalidum est votum directe emissum de facto alieno, v. g. voveo Petri nomine, ut is ingrediatur religionem. *Ratio* est, quia factum liberum alterius non est in potestate voventis. Valet tamen votum indirecte de facto alterius emissum, v. g. si parentes sub voto offerant filios suos huic vel illi religioso ordini, sensus est, quod velint curare, quantum in ipsis est, et disponere ac persuadere filii, ut ingrediantur religionem; sic non alienum, sed proprium factum promittitur; filii tamen non obligantur tali voto a parentibus emissis, nisi vel intelligentes consentiant, vel postea ratificant. *Laym. I. c. c. 3. n. 7.* Invalidum quoque est votum de facto moraliter vel physicte impossibili, v. g. nunquam toto vitae tempore peccandi, ne venialiter quidem, quia spectata fragilitate humana post lapsum hoc videtur moraliter impossibile, et ad hoc exigitur extraordinarium Dei auxilium, ut quis evitet omnia peccata, quae fiunt ex subreptione, vel cum deliberatione imperfecta. *Laym. I. c. c. 2. n. 1.* cum *Suar.*, *Sanch.*, *Azor.*, et aliis contra *Angles*. Valet autem votum vitandi omnia mortalia, item non consentiendi plena animi deliberatione in veniale, vel vitandi certa peccata venialia in specie determinata, v. g. nunquam mentiendi, nunquam sine gravi necessitate jurandi, et similia; NB. quorum evitatio non est nimis ardua, secus si ea esset valde ardua, v. g. nunquam habendi distractionem in oratione, cogitationem otiosam etc. *Ratio* est, quia illa possibilia sunt homini cum ordinaria Dei gratia; quamvis iis non expedit, talia vota edere, quibus nimis difficultia sunt.

558. *Secundo*. Ex parte materiae requiritur, ut res promissa sit *moraliter bona* et *honesta* vel *absolute*, et in se, vel ex fine voventis, vel ex circumstantiis. Comprehenduntur hic actus positive boni, v. g. actus variarum

virtutum, omissiones actuum malorum, item actus circa consilia evangelica, imo etiam actiones vel omissiones, quae sunt de praecepto. Ratio est, quia necessitas praecepti observandi non est, nisi sub conditione finis, si homo peccatum evitare et salutem consequi velit; ergo voluntas manet simpliciter libera ad opus praeceptum faciendum vel omittendum: ergo homo prudenter potest se magis determinare per votum ad observationem praecepti, ut dupli obligationis vinculo adstrictus non nisi bene agat, et intra terminos honestatis contineatur. Nec implicat, debitorem ex diversis titulis ad idem obligari. Porro qui votet Deo rem indifferentem, ita ut maneat indifferentis, nec ex motivo alicujus virtutis fiat honesta et bona, venialiter peccat (ipsum autem votum nullum est), quia res indifferentis non est Deo positive ingrata, sed tantum non grata. Qui votet rem mortaliter malam, vel propter finem immortaliter malum, peccat graviter (et ipsum votum pariter irritum est) quia est gravis irreverentia, offerre Deo id, quod ipsi summe displicet. Ex eadem ratione non pauci affirmant, illum peccare graviter, qui Deo votet rem venialiter malam, quia votens ipso facto videtur dicere, ideo se hanc rem promittere, quia Deus eam approbat tanquam sibi gratam, si quis vere ita cogitaret promittendo, non videtur excusandus a gravi peccato; plerumque tamen *ro voveo* in re vel fine turpi non significat votum, sed juramentum: hac ratione si materia sit levis, peccatum erit leve. *La Croix* hic n. 424.

559. *Tertio*. Id quod promittitur debet esse *de meliore bono*: h. e. actio, quae promittitur, debet esse melior per se loquendo, Deoque gravior, quam ejus omissio; item id, quod votetur, debet esse melius per se loquendo, quam ejus oppositum. *Ratio* est, quia cum Deo magis placeat majus bonum, quam oppositum minus bonum, illi acceptum non erit, si homo se obliget ad minus bonum; hoc ipso enim se obligaret ad omittendum majus bonum, quod Deo acceptum non est: ergo nec censeri potest, ejusmodi promissionem tanquam validam et prudentem acceptare. Intelligitur autem melius bonum non absolute et simpliciter (alias votum semper deberet esse de re perfectissima) sed de meliore comparative ad oppositum. Ideo, quia per se melius est servare consilia Evangelica, quam non servare, non valent vota his opposita, v. g. de non danda eleemosyna, de non ingrediendo religionem, de ineundo matrimonio etiam cum paupere sub titulo pietatis, quia per se melior, Deoque gravior est coelibatus cum castitate. Validum tamen esset hoc votum conditionatum: Si matrimonium inire voluero, contraham cum hac paupere; quia supposita voluntate nubendi, Deo gratius est nubere pauperi, quam alteri. Ita *Schmalzgr. I. 3. t. 34. n. 30.* Dixi, *per se loquendo*: quia per accidens res melior, quam ejus omissio, aut oppositum potest ex circumstantiis esse minus bona: sic votare eleemosynam, vel ingressum religionis minus bonum est, si tenearis prius solvere debita, aut alere parentes pauperes. Ita *Jansen. de voto n. 5. cum Sanch. et communiori*.

560. *Principium III.* Omne votum validum obligat ex virtute religionis ad praestandum id, quod Deo promissum est, ideoque transgressio voti est peccatum ex genere suo mortale. *Primum* est de fide, juxta illud *Psal. 75. v. 12. Vovete, et reddite Domino Deo vestro*: et *Deut. 23. 22. Si nolueris polliceri, absque peccato eris; quando autem semel egressum est de labiis tuis, observabis*. Sic definitur ab *Innoc. III. c. licet 6. de voto*. *Ratio secundi* est, quia obligatio voti oritur ex virtute religionis, et fidelitatis Deo praestandae; ergo ex se gravis est, ejusque transgressio ex genere suo potest esse mortalis.

561. *Principium IV.* Pro interpretatione voti, an graviter vel leviter

obliget, *observa* sequentes regulas. *Prima.* Votum obligat secundum intentionem voventis. *Ratio* est, quia votum est lex privata a vovente sibi voluntarie imposta: ergo sicut lex non obligat ultra intentionem legislatoris, ita nec votum ultra intentionem voventis. *Excipe* vota solemnia, et simplicia Societatis Jesu, quae cum non a solo vovente, sed simul a constitutione Ecclesiae dependeant, non est in potestate voventis, illorum obligationem mutare, ideoque haec in materia gravi obligant graviter, in levi leviter. Ubi *excipe* iterum votum castitatis, in quo non datur parvitas materiae. In reliquis vero votis simplicibus vovents se potest obligare tantum sub veniali, vel etiam sub sola poena ad materiam gravem: ad materiam autem *simpliciter* levem non potest se obligare graviter; disp. est, tum quia Deus non acceptat materiam levem ad obligationem gravem; non enim conduceret ad salutem, sed ad periculum animae, adeoque Deo gratum esse nequit; tum quia materia levis non est capax obligationis gravis: materia autem gravis gravem obligationem sustinet, ergo etiam levem. *La Croix* hic n. 429.

562. *Secunda.* Si de intentione voventis non constet, attendendum est ad materiam: si illa gravis sit, votum obligat sub mortali; si levis, sub veniali: ea autem materia censetur gravis, quae sub peccato gravi a lege divina, vel ecclesiastica praecipi solet, v. g. jejunium unius diei, confessio, communio, auditio missae etc. *Laym.* l. c. c. 3. Materia autem levis respectu legis, etiam est levis respectu voti, v. g. tres Pater et Ave, Litaniae, B. V. etc., quia quilibet promittens censetur eo modo se voluisse obligare, sicut rei promissae natura postulat. *Laym.* l. c. n. 3. cum *Soto*, *Navarr.* et comm. contra *Card.*, *Cajetanum* et *Toletum*, qui defendant, quod votum etiam de re levi obliget graviter, ex ea ratione, quod infidelem esse Deo, semper sit grave.

563. *Tertia.* Si nec ex intentione, nec ex materia dubium resolvi queat, obligatio secundum verborum, quibus vovents usus est, proprietatem, et usitatam acceptancem, interpretanda est. *Laym.* l. c. n. 3. Vide dicta Tr. 1. n. 62. et 63.

564. *Quarta.* Si nec ex intentione, nec ex materia, nec ex verbis dubium resolvi queat, votum et juramentum benigne, h. e. in favorem voventis, est interpretandum: ita ut possit eligere, quod minus est; quia libertas est in possessione. *Confirm.* ex L. *quidquid adstringendae* 99. ff. de verb. oblig.

565. *Quinta.* Si vovents certum tempus non designaverit, debet implere votum, quamprimum (moraliter loquendo) congrue et commode, h. e. sine notabili incommodo, obligationi satisfaceré potest, juxta illud Deuter. 23. 21. *Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus Deus tuus; et si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.* Quamdiu autem sine peccato differri possit executio voti, ex circumstantiis, et prudenti iudicio determinandum est. Sufficiens causa differendi tale votum est, si spes sit, fore ut votum postea commodius, utilius, et devotius impleatur; id enim cedit ad majorem Dei honorem, et beneplacitum, quo tendit votum. *Sporer* l. c. n. 112. Quando autem vovents certum tempus determinavit praecise ob peculiarem connexionem cum tali die, vel tempore, obligatio est pro determinato tempore, ita ut peccet tunc non implendo promissum; obligatio tamen extinguitur cum die, ut postea non teneatur implere. *Sanch.* c. 4. mor. c. 14. n. 25. *Ratio* est, quia hoc votum per modum unius copulativi comprehendit rem promissam, aequo principaliter ac circumstantiam temporis tanquam voto intrinsecam; ergo cum illo tempore transacto impossibile sit votum observare cum hac in-

trinseca circumstantia, tota obligatio cessat, v. g. vovisti sacram communionem festo s. Apolloniae ob devotionem contra dolores dentium, vel vovisti anno sancto peregrinationem ad limina Apostolorum, transacto illo die, vel anno cessat obligatio voti: si voto culpabiliter non satisfecisti, peccasti mortaliter. *Spor.* l. c. n. 102. et 103. Si vero obligatio non fuerit affixa diei ob specialē aliquam rationem, et connexionem cum determinato tempore, tunc obligatio cum die non extinguitur; quia determinatio temporis non fuit finis aequo principalis voti, sed secundarius tantum, nemis diu differatur executio. Ideo juxta *Laym.* et *Sanch.* ejusmodi votum non comprehendit circumstantiam temporis, et rem promissam per modum unius, sed virtualiter sunt duo vota, scil. de hac re facienda, et non differenda: ergo quando non impletur hoc tempore, peccatur, ita tamen ut res debeat adhuc praestari. Juxta *Jansen.* de voto n. 15. dilatio executionis voti probabiliter non excedit, veniale, nisi ea, quae fit usque ad periculum oblivionis, vel impotentiae implendi.

566. *Sexta.* Si voto nullus finis, vel nullum certum tempus praefixum sit, v. g. voveo deinceps castitatem, abstinere a vino etc. censetur votum perpetuum. *Palao* hic p. 12. n. 22.

§. III. Resolvuntur Casus.

CASUS I.

Beatrix se accusat, quod votum violaverit. Quaerit Confessarius, quodnam illud? respondet Beatrix: Nuper aegrota dixi: O Domine, redde, sanitatem, et vivam caste. Item coram imagine B. V. dixi: O purissima Virgo, promitto tibi meam virginitatem in perpetuum. Hucusque autem seducta fui ab adolescente valde divite, cui etiam libenter nuberem.

567. Q. I. Quid agendum Confessario, si poenitens absolute dicat, quod votum violaverit. R. Cum simplices, et juniores frequenter erronee existiment, serium propositum esse votum, ad cognoscendum, an poenitens vere votum emiserit, necesse est, ut inquirat: 1. Quibus verbis usa fuerit Beatrix. 2. Qua intentione verba protulerit, an videlicet vere se obligare voluerit. 3. Spectatis verbis, et intentione an votum ex alio capite invalidum sit. Pro memoria sequens compendium observet, scil. *nullum esse votum* 1. *Sine voluntate aut potestate se obligandi.* 2. *Si involuntarium* vel alio ex errore circa substantiam, ut probabitur infra. 3. *Si indeliberatum*, v. g. ex motibus primoprimis. 4. *Ex ignorantia*, quid sit votum, et quod obliget. 5. *Si promissio nec expresse, nec implicite facta sit Deo.* 6. *Si de re mala, vel indifferenti ut tali, vel bona quatenus impeditiva melioris.* His adde sequentes regulas. Votum *dubium* non obligat, *certum* obligat secundum proportionem materiae convenienter dictis n. 561.

568. Q. II. An Beatrix vere voverit dicendo: o Domine, redde sanitatem, et vivam caste. R. Resolutio pendet ex intentione Beaticis. Juxta *Sanch.* l. 4. mor. c. 1. n. 35. quantum verba sonant, videtur esse votum, quia pactum continent non secus, ac si dicerem: Faciam hoc, si feceris illud, vel promitto me facturum, si feceris; adeoque si sit dubium an utens hisce verbis habuerit intentionem se obligandi, praesumendum est habuisse, quia dixit verba, quae de se pactum significant. *Confirm.* ex communi sensu fidelium; qui si quid in gravi necessitate constituti facere decreverunt, postea e periculo eretti conscientiae sibi dueunt, non solvere promissum, etsi expresse non dixerint, promitto, voveo, me obligo etc. Negari tamen non potest, quod plurimi nesciant, haec, aliave similia verba continere pactum: hi si dubitent, an intentionem se obligandi habuerint, censeri possunt, non vovisse. Sic facile conciliantur diversi AA.